

# *Rusens rolle og veien inn i rusbehandling*



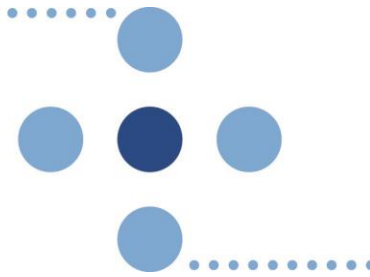
Ann Helen Midtlid

# Hva vil jeg komme inn på?

- Hvordan påvirker rusen de rundt
- Hvordan søke rusbehandling
- Rettighetsvurdering
- Hva bør en god henvisning inneholde

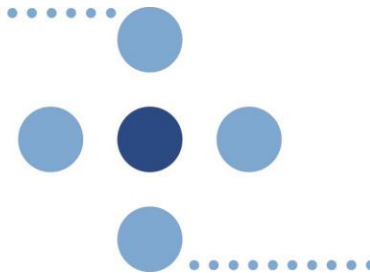


# Hvordan påvirker rusen de rundt?



- Folkehelseinstituttet anslår at mellom 10-20% av befolkningen i Norge får en ruslidelse i løpet av livet
- Dette innebærer at mange berøres av rus
- Mellom 50.000-150.000 barn og mellom 50.000 og 100.000 ektefeller lever med personer med risikofylt alkoholkonsum (Rossow m.fl., 2009)
- Om en tar med illegale rusmidler øker mengden betraktelig

# Å være pårørende



- Å være pårørende til personer med rusmiddelproblem påvirker alle livets kjerneområder:
  - fysisk og psykisk helse, jobb, økonomi, relasjoner og sosialt liv
- Skam er svært fremtredende hos pårørende
- Kartlegging av pårørende viser svært høye forekomster av:
  - nedstemthet, utmattelse, søvnproblemer og angst
- Å være pårørende påvirker helsen – mange blir sykemeldte

- De pårørende opplever en betydelig grad av skam i regi av det å leve i nær relasjon til noen med et rusproblem
- Skjuler problemet (Andresen, 2012)
- Lider i det skjulte – å oppsøke hjelp kan oppleves som å mislykkes (Bancroft, 2003)
- Vold, trusler og kriminell atferd
- «*det gjennomsyrrer hele livet*»

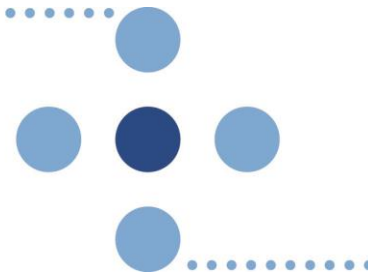


# Hva kan pårørende gjøre?

- Pårørende har rett til hjelp for egen del – men tilbudet varierer i de ulike kommunene
- Frivillige brukerorganisasjoner: AlAnon og LMS
- Oppsøke hjelp i spesialisthelsetjenesten:
  - Individualsamtaler, gruppe og seminar ved Ålesund behandlingssenter og Molde bs
  - Psykiatrisk poliklinikk



# Veivalg....





# Hvordan søke rusbehandling?

- Til sammen 14 000 nye pasienter blir henvist til behandling i Tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB) hvert år
- **Pasient- og brukerrettighetsloven**
  - § 2-1 b. *Rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten*
- **Prioriteringsveileder – tverrfaglig spesialisertrusbehandling (TSB)**
- De skal bidra til at de pasientene som trenger det mest, skal komme raskest til den riktige helsehjelpen



# Hvem kan henwise?

- Henvisning kan komme fra:
  - sosialtjenesten / NAV
  - barneverntjenesten
  - fastlege / allmennpraktiserende lege
  - privatpraktiserende legespesialist
  - lege ved andre deler av spesialisthelsetjenesten
  - lege i fengselshelsetjenesten
  - annet helsepersonell som har rett til å henwise til spesialisthelsetjenesten

# Hvem vurderer henvisningene?

- Det er RHF-ene som peker ut de som skal ha ansvar for rettighetsvurderinger i regionen
- En nylig opptelling som er gjort er antall vurderingsinstanser som tildeler rett til rusbehandling i Norge 68. Offisielt er antallet 152.
- Nedgangen forklares dels med at mange helseforetak centraliserer sin rettighetsvurdering, dels at flere RHF har fratatt private institusjoner vurderingsansvaret

- Dette gjelder også i Møre og Romsdal:  
Sentralisert vurderingsinstans lokalisert ved  
Ålesund behandlingssenter
- Rett til poliklinikk kan vurderes ved alle  
poliklinikker i Møre og Romsdal



# Når henvisningen er mottatt

- Tverrfaglig sammensatt vurderingsteam
  - Sosialfaglig
  - Medisinskfaglig
  - Psykologfaglig

Alvorlighet

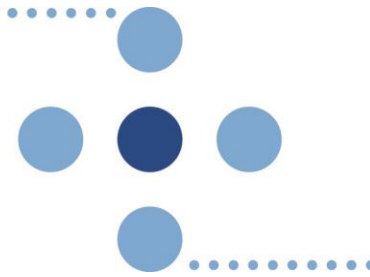
Nytte

Kostnads-  
effektivitet

- Vurderingssamtale
- Samarbeid med henviser/øvrig hjelpeapparat
- Andre grupper som får rett innen TSB:
  - Pårørende
  - Spilleavhengighe

# Hvilke rettigheter har pasienten?

- **Vurderingsgaranti:** henvisningen skal vurderes innen 10 virkedager
- **Rett til nødvendig helsehjelp**
  - Juridisk frist
- **Ikke rett til nødvendig helsehjelp**
  - Spesialisthelsetjenesten skal anbefale alternativ
- **Dato for oppstart av behandling:** i vedtaksbrevet fra vurderingsinstansen skal det stå dato for oppstart av behandling



- Pasienter som er i et forløp innen TSB skal ikke rettighetsvurderes på nytt og det settes derfor ikke ny juridisk frist
- Anbefalt behandlingsstart settes
- Forsvarlighet kan påklages
- Eksempel

# God henvisning

- **Henvisningsinformasjon/hjelpeapparat: Ansvarsgruppe og IP**
- **Fører kortstatus**
- **Bestilling/vurdering fra henviser om behandling**
- **Pasientens motivasjon og mål for behandling**
- **Tidligere behandlingserfaring**
- **Rusamnese:** Rusdiagnoser, Rusamnese , Status per dags dato
- **Psykisk helse :** Eventuelle diagnoser, utredninger. Annen viktig informasjon om psykisk helse
  
- **Somatisk helse og medikamenter**
- **Kriminalitet:** Soning/soningshistorikk , Ventende rettsak/uoppgjorte forhold
- **Voldsproblematikk**
- **Familie/nettverk**
- **Barn:** Omsorg, samvær, eventuelt barnevern i bildet
- **Sosial fungering**
- **Utdanning/arbeidserfaring**
- **Ressurser og interesser**
- **Økonomi**
- **Bosituasjon**
- **Epikriser som er relevant for ny behandling**





# Takk for oss!

- Spørsmål?